

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

Redacția și Administrația Nr. 817.

Telefon Nr. 29.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserate după învoială.

Manuscripte nu se napoiază.

Fericirea.

Condițiunile fericirii: natura, munca și familia stabile de Leo Tolstoi.

Cară sînt într'adevăr primele condițiuni de fericire, condițiuni pe cari nimeni nu va îndrăzni să le tăgăduiască?

Una din cele dintăi condițiuni, admise de toată lumea, este neștirbirea legăturii ce există între om și natură adecă: lumina soarelui, aerul liber, cîmpul, pădurea, plantele, animalele.

Prețutindenii și întotdeauna oamenii au socotit ca o nenorocire lipsa acestor lucruri. Prizonierul simte mai puternic acestea. Uitați-vă acum la existența oamenilor cari trăesc după codul lumii. Cuiet situația lor în lume e mai înaltă, cuatit și lipsa acestei condițiuni de fericire e mai mare, și cuatit mai puțin se bucură ei de lumina soarelui, de cîmpii, de păduri, de animale sălbatice sau domestice. Cei mai mulți dintre ei — aproape toate femeile — ajung la bătrînețe fără a fi văzut mai mult decit odată, sau de douăori în viața lor, un răsărit de soare, car cîmpul și pădurile nu le-au văzut decit prin ferestruica unui vagon, sau a unei trăsuri; fără a fi sămănat în viața lor o plantă, fără a fi crescut o vacă, un cal sau o găină, fără a ști chiar cum se nasc, cresc și trăesc ca animalele. Nu cunosc decit țesăturile, bijuteriile, lemnul lucrat de mîna omului, și încă le vād și pe acestea nu la lumina soarelui, ci la o lumină artificială; nu ascultă decit zgomotul mașinelor, al trăsurilor, al

tunurilor, sunetul artificial al instrumentelor de muzică: respiră parfumurile esecrabile ale alcoolului și fumul de tutun și, cu toatecă au stomacul șubred, nu mănîncă decit alimente stricate. Călătoriile lor sînt tot atit de încătușate. Se plimbă, țiriți în căruțe închise, și orunde merg, la țară, sau în străinătate, ei simțesc același lemn, aceleași petri subț picioare, aceleași perdele le astupă lumina zilei, aceiași lachei, vizitii sau portari li-se înclină.

Prețutindenii unde se duc, sînt despoiali de fericirea naturii, întocmai ca cei întemnițați. Intocmai dupăcum aceștia se mîngăie la vedere erbei ce crește în curtea închisorilor, a furișării rezezi a unui paianjen, sau a unui șoricel, — tot așa și oamenii aceștia se consolează cu plante sărăcicioase de prin sate, cu cățeluși, papagali, maimuțe, crescuți și hrăniți de slugile lor.

O altă condițiune a fericirii este munca; munca plăcută și liberă, apoi munca fizică, care dă poftă de mîncare și face somnul profund și întăritor. Dar în viața lumii, cuiet situația unui om e mai înaltă, cuatit omul e mai străin de această a doua condițiune a fericirii. Toți fericiiții acestei lumii — funcționarii și bogătașii — sînt lipsiți de orice muncă fizică, întocmai ca prizonierii. Ei luptă, dar înzadar, împotriva boalelor — rodul acestei trândăvii, — și împotriva plic-tiselei, care-i roade. Zic, că lupta lor e zadarnică, căci munca nu e sănătoasă, decit dacă e necesară, ei însă nu duc lipsă de nimic.

În alte cazuri oamenii de lume mun-

cesc urînd această muncă, de pildă: ban-cherii, procurorii etc. Zic, că o urăsc, pen-trucă niciodată n'am întilnit printre dînșii vre-unul, căruia să-i placă munca, cum îi place de pildă unui portar, cînd mătură zăpada dela ușa sa. Toți acești fericiiți, cari sînt lipsiți de munca pe care o desprețuesc, sînt absolut lafel cu cei întemnițați.

Familia este a treia condițiune a fericirii. Și aici cuiet cineva e mai sus pe scara socială, cuatit mai puțin cunoaște această fericire. Cei mai mulți, în plină cunoștință de cauză, resping plăcerile caminului. Chiar în relațiunile legitime, copii lor sînt o povară pentru ei. Se lipsesc de bucuria de a trăi împreună cu dînșii, căci după principiile lor, ei sînt datorii să-și încredințeze altora copii: mai întăi unor străini, veniți de prin alte țări, apoi profesorilor, astfel că familia este pentru ei un izvor de belele și nenorociri. Copii sînt din frageda lor tinerețe tot așa de nenorociți, ca și tatăl lor, și nu nutresc pentru părinți alte sentimente, decit dorința morții lor pentru a se putea bucura mai curînd de moștenire.

Uimitor este, că părinții se justifică prin următorul raționament: „Eu nu am nevoe de nimic, viața e o povară pentru mine, dar trăesc și muncesc pentru copii mei“. Cu alte cuvinte: „Știu din experiența mea, că viața noastră e un izvor de nenorociri. În consecință imi cresc copii astfel, ca să fie nenorociți ca și mine. Numai din dragoste pentru dînșii îi duc într'un oraș plin de murdării fizice și morale, îi încredințez în mîinile unor străini, cari în

FOILETON.

Haiducul Adam Neamțu.

— Nuvelă. —
De Dămian Izverniceanu.

Păndurii își perdură capetele ne mai știind încotro să apuce după haiduc. Hotnogii cu toată istețunea lor își deteră de mal. Lumea începuse a-și bate joc de dînșii; ba unii mergeau mai departe și ziceau că și ei s'ar fi aliat cu haiducii deaceia nu-i dau de gol. Și mult își băteau capul și se căzniau să afle apriat, că cel puțin din cîți inși se compune ceata lui Adam Neamțu. Dar pace, par'că era făcătura, căci nici de urmă nu le putea da. A auzit el ceva vorbindu-se de peșterea Rolului. Dar cine îndrăznia să bată pădurile acelea și să se apropie de stîncele acelea înfricoșate? Știau bine că ajunsși odată acolo prin codri, întunecoși cu stînci uriașe și ascuțite, îndărăt nu va mai întoarce, ci cu petri vor fi uciși și prin adîncimile întunecoase ale prăpastiilor le va putezi ciolanele.

Și păndurii cu tot cu hotnogii lor steteau în Sasca și nu știau încotro să apuce. Căpitanii cari păziau pela cordonuri cu miliția le-a dat păndurilor un ajutor de soldați, dar nici cu aceștia nu puteau face nicio ispravă. Se împriăștiară dară prin Oravița și prin aretul ei și pîndiau ziua și noaptea, că doar doar-doar le va pica în mînă. Adam Neamțu cu oamenii lui se împriăștiară,

unii se duseră pela cuibul lor din vîrfurile stîncilor ca să ducă prada, alții peste noapte mai traseră pe acasă, ear Adam Neamțu se duse la Ilidie unde știa că îl așteaptă Ileana, odorul sufletului său.

Prinse a insera. Un vînt lin și plin de recoare se slobozia de pe coastele înverzite ale pădurilor și ardea lin peste văi, peste dealuri și peste sate. Greerii neadormiți țirăiau cu glasurile lor domoale.

Stelele sclipiau în văzduhul nețarmurit, ca niște floricele aprinse, eară prin earbă pe marginea drumului ori prin văzduh zburau licurici, lăsînd în urma lor în anumite restimpuri cîteo dungă palidă de lumină. Ileana se afla în Ilidie. Și stetea acuma răzimată de crucea din marginea satului și-și aștepta bărbatul să vină din haiducie. Umbla acum tot cu frica în sin și grosav se temea ca nu cumva afurisiți de pănduri să i-l răpiască. Frica aceasta grozavă i-se închuiabuse în inimă și ne'ncetat o neliniștia.

Auzi niște pași, ea tresări. Privi cu ochii scrutători în întuneric și văzu o umbră cum înainta pe drumul alb plin de pulbere. Inima începu a-i zvîcni neliniștită. Cercetă mai bine și deodată se umplu de veselie cînd recunoscu în umbră pe Adam Neamțu.

Sprintenă ca o căprioară îi sări înainte și i-se acătă pe după grumazi.

— Mi-a fost dor de tine șoimule, și deaceia țiam ieșit înainte.

Și au plecat amîndoi către casă. Pe uliță, de dinaintea caselor mai ședeau oameni și mueri

și povestiau. Ceva mai la deal, de pe ușa unei crîșme, năvăliau în uliță glasuri duioase de vioară și cîteva frînturi de cîntec. Adam Nnamțu stătu o clipă și ascultă.

— Un pojar imi arde peptul, Ileană, și voesc să-l stîmpăr cu vin... și luînd-o de după cap, intrară în crîșmă.

La o masă își petreceau vr'o patru țărani. Alături de ei un biet țigan tot jerpelit, cu o căciulă defundată în cap, prin care îi ieșia părul încilcit, ținea capul pe laută și trăgea cu foc și duioșie de parea că se despica inimile ascultătorilor. Adam așezîndu-se cu Ileana lui la masă, ceru vin cu vadră. Cei din crîșmă îi priviau plini de nedumerire.

— Strașnic om trebuie să mai fie și ăsta cînd bea vin cu vadră... grăi crîșmarul în șoptite către ceialalți țărani.

Țiganul își isprăvi cîntarea. O liniște grea și adîncă se lăsă în crîșmă. Și în tăcerea aceasta parea că tot se mai lămuresc vibrările strunelor.

— Zi țigane, nu tăcea că nu-ți va fi defaitea, răcni Adam Neamțu ducînd vadră la gură și înjumătățînd-o... Zi accia care ai zis-o mai înainte!...

Țiganul își încercă strunele cu degetul, mai trase peste ele odată de douăori cu arcul, își dresse glasul, apoi începu să cînte și din strune și din gură:

„Frunză verde, frunză deasă,
Am lăsat casă și masă,

educația ce li-o dau urmăresc numai interesul lor, și-mi nenorocesc conștiințios copii, atât din punct de vedere fizic, cât și din cel intelectual"...

A patra condițiune a fericirii constă în prietenia liberă și sinceră cu toți oamenii. Dar și aici oamenii de lume sînt lipsiți de această condițiune esențială a fericirii. Cui urcăm mai sus, cu atât e mai strîmt cercul relațiilor, în timp ce pentru țaran și nevasta lui omenirea întreagă îi este accesibilă. Dacă un milion de oameni nu pot să se coboare până la țaran, în schimb rămîn încă 80 de milioane de muncitori, ca dinsul în întreaga Rusie, cu care simte împreună și de care se simte legat prin legături strînse și frățești, fără a fi nevoie de vizite și prezentări. Pentru un funcționar și nevasta sa sînt mii de oameni egali, dar superiorii îi îndepărtează din cercul lor, iar cei inferiori sînt la rîndul lor și ei excluși. În ce privește pe un ministru, sau pe un milionar cu familia lor, cercul lor se mărginește la cel mult 10 persoane, tot atât de bogate și de bine situate. Nu este aceasta viață de prizonier înconjurată de cei 2 sau 3 paznici?

Luai un om cu o situație mijlocie și nevasta sa, de o parte, de altă parte un țaran și nevasta acestuia. Comparați viața lor și veți vedea, cu toate lipsurile și munca excesivă îndurată de țaran, că bărbații și femeile sînt cu atât mai sănătoși, cu cât se găsesc mai jos pe scara socială, și cu atât mai bolnavi, cu cât se găsesc mai sus. Printre aceștia un om sănătos e totuși de excepțional, după cum printre muncitori e un om bolnav. Toți acei fericiți au început printr-o depravare precoce care a ajuns în existența lor o condițiune firească. Toți sînt pleșuvi și fără dinți la vîrstă cînd țaranul e în toată vigoarea sa. Toți sufer de nervi, de stomac și de alta boli, primite în urma exceselor beției, a desfrînării și a tratamentelor medicale. Acei cari nu mor tineri, își petrec jumătate din viață injectîndu-și morfină, și ajung niște nenorociți schilozii, incapabili de a se bucura de viață. Unul a murit de boli rușinoase, altul și-a tras un glonț în creeri. Și mulțimea de oameni îi imită și, asemenea martirilor, sînt prada suferinței și nimicirii.

Și-am plecat să pribegesc,
Și-am plecat să haiducesc.
Toată lumea-mi zice hoț,
Bată-i Dumnezeu și morții.
Nu sînt hoț, ci sînt haiduc,
Pe bogat numai îl suc.
Pe sărac de... întîlnesc,
Bani mărunți îi dăruiesc
Și nu-l las eu la nevoie
Fără de car și fără boi..."

— Așa măăă... tu... o numai măăă, că asta-i cîntarea care îmi place!... Măi Țigane, beai tu vin!?... Adă vin crîșmarului!... Măi voinic, voi ear' beați vin?!... Vin crîșmare, adă vin la toți, crîșmare! Și răcnia ei mereu și virîndu-și mina în chimir, o umplu de bani și-i arună Țiganului în poală. Acesta-i aduna cu alemnindouă minile.

Și unde nu se dezlîntui o veselie, de parea ea se cutremură pareașii cei afumați ai crîșmei. Și toți beau vin cu lăcomie, toți se desfătau, eară crîșmarul căra vin din pivniță pe neresuflete. Cîteva lumînări de său ardeau fumegînd cu flacăra tremurătoare. Ileana își învăluia bărbatul în privirile calde ale ochilor ei frumoși. Vinul îi făcea și ei bine; simția cum o căldură molesitoare ce-i ardeau vinele i-se porniau dela inimă în valuri aprinse și i-se respîndia peste întreg corpul.

Țiganul care își cunoștea vioara ca inima din sine, trăgea cu foc, de credea că-i pleznesc strunele, eară de subt degetele lui negre pămîntii, izvora doina plină de duioșie, plină de mingăere,

Carul trece peste ei, îi strivește și alte victime cad subt roate, cu blestemul pe buze...
(T. Rom.)

O datină urită.

În „Revista Preoților“, despre care un membru al Redacției, preotul Aurel Iana din Maidan, zice că are 4 mii de abonați, rareori se publică articole iscalite. Și, cum se știe, în revista acesta aproape în fiecare număr vin „trași la răspundere“, dela vlădică până la opincă, toți cari nu-î înțeleg rostul și „apostolia“. Și n'am avea nimic împotriva, dacă ar cere dela corespondenții ei să iscăliască cînd combat pe unul și pe altul. A ataca pe furis, e urît și — chiar mai mult decît urît. Așa de pildă (în Nr. 29—30) din prilejul alegerii de deputat congressional în cercul Bocșei, preotul (?) „Monticelli“ scoate sabia și se năpustește infuriat asupra secretarului konzistorial Dr. Cornel Corneanu, care a ieșit biruitor. Văzînd aceasta un alt preot „Veritas“, trecut peste multe Scylla și Caryldis... cum singur mărturisește, celebrul corespondent al „Reșterii“ de pe vremuri, al „Severinului“, și acum al „Rev. Preoților“, se repede (în Nr. 30) la „anonimul“ Monticelli și — aci cîntă, că dintre cei doi candidați, fii ai diecezei noastre „bătute de Dumnezeu“ (ipsissima verba), unul poate „cu mai mare valoare și morală și intelectuală, decît celalalt“... aci descîntă întrebînd: că de ce „pentru candidatul prezintat aici atît de infalabil s'a lucrat illo tempore cu alte mijloace ce asemenea nu fac cînsté?“... Dar, lăsînd la o parte suciturile, întortochierile și obscuritatea gîndului, după ce am arătat cum „Veritas“ ocărește pe „anonimul“ Monticelli, întrebăm, pînăcînd se tolerează în presa noastră arma slăbănogilor: anonimatul distrugător? Întrebăm așa îngeneral, pentrucă dacă am întreba deadreptul, cum am mai întreat și altdași pe On. „Revista Preoților“: cine-i „Veritas“, „Monticelli“ și toată ceata lor de anonimi, știm că n'o să-i dea pe față. Și dacă nu-î poate „trada“, de ce îi găzduiește? De ce i-a năvărit rău? De ce îngăduie să se încuibă această datină urită în tagma fețelor sfințite?

Gheorghe Jianu.

ce se legăna ca o oftare și pătrundea în inimă și rescolia întrînsele amintirile duioase pe cari se așternuse negura uitării.

Adam Neamtu îi arunca bani cu nemiluita, și Țiganul nu mai știa pe unde să și-i vire, căci decînd venise pe lume, nu văzuse atîta bănet.

Vinul îl inferbîntase pe haiduc și-i aprinse creeri și-i deschisese inima. Așa de vesel demult nu a fost.

— Măi voinic, știți voi cine sînt io?!... He, he, voi nu știți!... Ce știți voi, oameni de eri-dealaltăeri!... Fa Ileană, tu-mi ești dragă... vino să-ți sărut ochii!... Și ridicîndu-se însus, pulpana șubei i-se dete la o parte lăsînd să se vadă chimirul încărcat de pistoale.

Crîșmarul cu ceialalți țarani remaseră încremeniți, numai atunci putură să-și dea seama că cine e care își petrece cu atîta foc.

Așa era Adam Neamtu de fire, tăcut și sînducos și vorbea puține, dar dacă odată apuca să-și petreacă și vedea lingă dînsul vadră plină cu vin și auzia glas de laută, ca prin farmec se schimba. Atunci nu-î mai păsa de nimeni și de nimic, atunci așa se simția cașicînd toată lumea era a lui.

Și-și petrecea haiducul înainte, cînd Ileana, aprinsă de puterea vinului, se răzîmă de spatele scaunului, își închise ochii de jumătate și începu a cînta cu glasul ei atît de dulce, ce undula înrotatec și se respîndia în întreg cuprînsul crîșmei ca o mingăere cerească și inferbînta inimile și vrăjia mințile. Și creștea cîntarea ca vuetul unor

ECONOMIE.

O lăptărie cooperativă în Ciclova.

Nu mai încape nicio îndoială, că unul dintre mijloacele cele mai nimerite, atît pentru propășirea economiei noastre naționale cît și pentru înlesnirea traiului, este *cooperativa*.

Lucrul acesta astăzi la noi, pe cît e de ade-vărat, pe atît de bine înțeles, de fiecare dintre noi. Deaceia să trecem așadar dela vorbe la fapte.

Astăzi cînd nevoia de o curățenie a hranei noastre, a început să se simtă tot mai tare, ar fi un mare păcat neispășitor, ca să mai ocolim mijloacele, pe cari le avem la îndemînă, ca nu numai să determinăm înlesnirea hranei celei mai delipsă, dar să ne asigurăm și calitatea ei igienică. Până acuma, nu ne amintim ca cineva să se fi ocupat bunăoară de laptele ce-l consumă stomacurile Orăvițenilor, deși laptele formează unul dintre alimentele de prima ordine, pentru populația orașului Oravița:

Deunde provine laptele acesta; care este starea sanitară a vitelor, care-l dau; în ce condiții de igienă se vinde el; prețul cu care este drept să fie vîndut? — eată întrebări, peste cari noi pînă acuma am trecut cu vederea, și foarte rău am făcut.

Laptele, care se consumă zilnic în Oravița, provine mai mult dela vacile din Ciclova, dintre cari, dacă s'ar cerceta, nu știm, dacă nu s'ar putea dovedi că ele sînt mai mult sau mai puțin sănătoase și că sînt atît de prost întreținute, de către puțin gospodarii săteni, încît laptele lor este aproape lipsit de principiile substanțiale ale unui lapte bun.

Cum se vinde? O știm cu toții. În bidoane (cânti) despre a căror curățenie, trebuie să ne îndoim, cîtă vreme nimeni nu le controlează.

Prețul cu care se vinde, acest amestec de multeori de ofiță, necurătenii, și apă, consumatorilor, este desigur o bătae de joc, căci pentru un lapte ca apa chioară, dacă nu tocmai apă chioară, trebuie să plătești 24 de fileri litrul, cașicînd apa ar fi pe bani. Și ne mirăm apoi, cum de se respîndesc atîtea boale, acolo unde se trăește din belșug, și unde nici urmă nu e de vr'o boală moștenită.

Pe temeiul acestei intristătoare stări de lucruri, trebuie să înființăm o lăptărie cooperativă în Ciclova, care oferă toate mijloacele prielnice unei asemenea lăptării, și prin care să scape Oravița de năpasta unui lapte și rău și scump.

Ciclova e pe deoparte udată de un rîu bogat în apă, ear pe dealtă parte e în nemijlocită apropiere de Oravița. Cu numărul de azi al vacilor de acolo și din jur, s'ar putea încă depeacum îngheba o lăptărie înzestrată cu un motor.

ape ce sîrmiau zăgazurile, în urmă se potolia tot mai mult, pînă se asemăna cu vuetul codrilor, cu clocotul văilor, cu murmurul izvoarelor, cu freamătul frunzișurilor.

Deodată în ușa crîșmei răsări Lăzăriță. Zărînd pe căpitan țînd pe Ileana de după cap, zimbi și se apropie de dînsii.

Adam Neamtu răcni încă după o vadră de vin. Aducînd crîșmarul vinul, observă și la Lăzăriță chimirul încărcat cu pistoale și începu să pâlîască și să tremure. Un gînd i-se pironi în creeri, că aceștia sînt lotri și au venit să-l jefue și pe dînsul. Bietul om nu mai avea fire omenească, ci parea un mort cu fața vestejită, galbenă ca flacăra lumînărilor de său.

Ochii pătrunzătorii ai căpitanului ce pătrundea pe om pînă în adîncul lui și-i descoperia gîndurile și tainele și de astădată ghici turburarea crîșmarului.

— Hei crîșmare, te temi de noi... N'avea grijă omule, cu de-ai ca tine nu avem ce face... Sînt alții cari ni-se potrivesc nouă, nu un biet nevoiaș ca tine. Adă vin, vere, să ne veselim, adă vin și-ți petrece și tu cu noi!... Și scoțînd mina din chimir, îi numără crîșmarului în palmă vr'o zece galbeni împărătești scilpitori ca soarele.

Bietul Român, se mai încălzi puțin și din nou își veni în fire. Și petrecerea vijelioasă a căpitanului a durat pînă către miezul nopții, în vreme ce pândurii băteau cîmpile și frămîntau drumurile fără preget. (Urmează).

Date fiind aceste condiții, se va putea înființa pelingă această lăptărie, 2 secțiuni:

Una, pentru prepararea laptelui dulce, care urmează să fie distribuit crud, pe la consumatori. Vacile, ținute în această secțiune, vor fi supuse în fiecare zi unei vizite a medicului veterinar și vor fi tuberculizate de 2-ori pe an.

A doua, va servi la strângerea laptelui adus de săteni, care după ce va fi trecut prin centrifug spre a fi curățat de necurătenii, va fi folosit la prepararea untului și brânzeturilor.

Sătenii vor fi siliți să întrețină coșare bune și curate.

Plata laptelui pe prețul statornicit, se va putea face odată pe săptămâna, ear de 2-ori pe an, se va împărți cooperativelor câștigul avut.

Cită deosebite va fi atunci, între laptele dela cooperativă și între acela dela alți singuratici!

Cel dintîi, conținînd toate principiile hrănitoare, curat și de un gust plăcut, vîndut în bidouane (câni) bine curățite, celalalt necurățit, ne-gustus și străveziu — ca apa cu care e fabricat.

Apoi această cooperativă, încetul cu încetul va putea să-și ia sarcina unor opere cu mult mai mari, între cele de o practicitate mai apropiată: încurajarea întregii economii a laptelui, ca producerea, desfacerea și industrializarea laptelui, determinînd astfel înflorirea gospodăriilor sătenilor cooperativi; ear între cele mai îndepărtate: înlesnirea împrumuturilor bănești cu dobînz mică pentru cooperatori, procurarea de unelte, de nutrețuri și semințe de finețuri trebuincioase lor, instituire de concursuri între gospodării, precum de cursuri pentru îngrijirea vitelor și pentru tehnica laptelui, ținerea de conferințe și răspîndirea de publicații potrivite, sădînd astfel la sate o economie isbitoare.

În Danemarca, în localitatea Hjorstshoj, e o lăptărie cooperativă, care are 128 de membri din 5 sate, avînd cu toții 1150 de vaci.

Lăptăria produce numai unt. Laptele smîntînit îl dă înapoi fiecarui pătaș. Producția untului variază între 3—350 kgr. de unt. Din 11 jum. litri de lapte se scoate jumătate kgr. de unt. Sătenii întovărășiți, aduc pe vremea asta până la 7500 litri de lapte.

Instalația întreprinderii e cutotul modernă. Laptele trece printr-o sită, unde se măsoară automatic bine cițimea adusă de cooperatori, se curăță și apoi e dus prin tuburi în aparatul de răznire, unde pe deoparte se capătă smîntîna, ear pe dealta laptele smîntînit, adecă cel lipsit de smîntîna, care se păstrează ca să fie înapoiat sătenilor cooperativi, în măsura cițimii aduse.

Lăptăria are de asemenea un local modest deosebit pentru păstrarea untului, în care temperatura chiar în mijlocul veri e aproape de 0 grade, fiind menținută de gheața, care încunjură zidurile camerei de păstrare. Instalația împreună cu clădirea a costat relativ puțin 40.000 de coroane. Întreprinderea merge propășînd și are legături nemijlocite cu străinătatea. Eată deci o constatare de toată însemnătatea și o organizație ideală de lăptărie cooperativă, care ne poate servi de model. Opera frumoasă, pe care prinurmăre și-ar propune o lăptărie cooperativă s-o înfăptuiască la noi, trebuie salutată cu unanimă admirație, ear toți ciți voim să bem un lapte minunat ca puritate, calitate și ieftinătate, să facem cît mai repede pașii delipsă, ca să înființăm odată mult așteptata lăptărie cooperativă, căci numai așa vom scăpa de primejdia consumării unui lapte ne-higienic, cu care mai degrabă ne omorîm încetul cu încetul, decît ne nutrim.

Traian V. Țăranu.

FELURIMI.

O nouă invenție românească. Inventatorul român Brumărescu, a chemat pe reprezentanții presei, cărora l-a arătat o nouă invenție a d-sale. Noul Sistem Brumărescu de acuplat automat al vagoanelor de căi ferate este un aparat care se adoptă la cupla actuală, fără să-l aducă acestia vre-una din utilitățile ei. Acuplarea se face sistematic prin atingerea tampoanelor, care atingere poate fi cît de ușoară sau cît de bruscă. Operația dela gară poate fi făcută din ambele laturi ale vagonului cu o simplă mișcare de ridicare a unei manivele, fie dela vagonul ce avansează, fie dela cel care staționează. Cupla ridicată rămîne suspendată într-o pozițiune oblică până la atingerea tampoanelor atunci ea cade pe cîrligul vagonului pus și legătura este făcută.

Aviz școlar.

Inscrierile la școala civilă de băieți din localitate se fac în 2, 3 și 4 Septembrie c. a. m. în cancelaria direcțiunii institutului. Elevii cei noi au să-și prezinte, înafară de testimoniile școlare, și certificate de naștere și revaccinare; foștii elevi ai institutului se înscriu numai pe baza certificatului școlar. Taxa de înscriere etc. e 8 cor., didactul 20 cor. se poate plăti și în două rate. Băieții săraci, în primul rînd cei din localitate, sînt scutiți de plățile didactului, ba unii sînt provăzuți și cu cărți de școală. Prelegerile se încep la 6 Septembrie. La internatul școlii toate locurile (24) sînt date; părinților din alte părți le dă cu plăcere orice informații directorul institutului, atît referitor la plasarea băieților în case bune, cum și la trecerea lor în școala civilă, pe baza unui examen diferențial, dela alte școli secundare (gimn. și reale), ori a absolvenților de V—VI clase primare. Aici mai amintim că absolvenții de 6 clase ale școlii civile, pe baza unei legi militare, au și dreptul de voluntariat, și îndată ce corpul didactic al acestei școli va afla amănuntele legii noi militare, se va strădui a aduce în conștiință cerințele planului de învățămînt cu pregătirea absolvenților de șase clase civile, ca să se poată prezenta fără nicio pedecă ca examenul de voluntari.

Convoare.

On. membri ai despărțămîntului Oravița al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” sînt prin aceasta invitați la Adunarea generală a despărțămîntului, ce se va ține Duminecă la 12/15 August 1912 la 10 ore din zi în comuna Tievănu-mic, avînd următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul casierului și alegerea unei comisii pentru revidarea socoșilor.
4. Alegerea unei comisii pentru înscrierea de membri noi.
5. Disertațiunii populare.
6. Raportul comisiunilor.
7. Alegerea unor membri cari vor reprezenta despărțămîntul la adunarea generală din ăstan.
8. Alegerea biroului și a comitetului despărțămîntului pe noul period de 3 ani.
9. Eventuale propuneri.
10. Închiderea adunării.

Oravița, din ședința comitetului ținută la 2/15 August 1912.

I. E. Țăranu

Gheorghe Jianu
secretar.

CRONICA.

Prea Sf. Sa Episcopul Dr. Vasile Hossu a luat în primire conducerea diecezei gr. cat. rom. a Gherlei. Întru mulți ani Stăpîne!

Zilele astea a petrecut între noi, venind pentru a face schițe de studii, pictorul din București Artur Mendel, apreciatul artist român care, călcînd în urmele lui Teodor Aman și Grigorescu, în a reprezenta impresionismul modern în arta picturii, e celdintîi care a călcat cu piciorul pe ste plauri locuite de Români olteni (Bufani).

Premiul întâi la întrecerea de înotat pe lacul delîngă stațiunea de vilegiatură „Bányavölgy” l-a primit, dintre dame, d-șoara Olga Nettl, al doilea d-șoara Stefania Fürst din Timișoara, al treilea d-șoara Antonia Boitner. Totastfel au fost premiați și mai mulți domni și copii. Pestetot întrecerea arangeată de clubul de gimnastică d'aici a reușit peste toate așteptările.

Joi la 4 ore d. a. a încetat din viață văduva Maria Novacovică, soacra contabilului Gh. Talescu din localitate. Fie-î țărîna ușoară. Transmitem în tristatei familii sincere condoleanțe!

Contele Wenckheim a vîndut statului o moșie de 14000 pogoane, în comitatul Aradului, cu 12 milioane, pe care dînsul înainte cu 18 ani a fost cumpărat-o cu 2 milioane. Eată cum s'a urcat prețul pămîntului!

Petreceți Mercuri la Sf. Marie: concertul chorului din Ciclova-mont. în localul Berăriei și producția chorului rom. din Mercina cu program bogat și variat.

Premiul de 100 cor. al „Asociațiunii” pentru cea mai bună „Contabilitate pentru popor” l-a dobîndit contabilul Romul Dimboi. Gratulăm.

Recrutările pe cîte 2 ani se vor introduce abia în 1915.

La Berlin a sosit peste 600 de Francezi pentru a vizita capitala, ceiace înainte cu 1—2 decenii părea imposibil.

La Krakau s'a început Duminecă al 18-lea congres experantist internațional.

Pe teritorul Amazoanelor Scandinavul Lange a împușcat un șarpe, incolăieit după crengile unui copac, de 17 metri de lung; cel mai mare șarpe cunoscut pîn'acuma.

Ținărul român Herman Proșteanu din Ardeal, concertînd decurînd la Paris, Berlin, New-York etc. s'a dovedit ca o nouă forță mondială în arta muziceii. Lătratul de cine, fluieratul din gură, signalul locomotivei ș. a. m. d. Pentru Proșteanu la violină e floare la ureche.

Preotul din Ilidie Simeon Luca s'a înscris membru al bisericii din Verșeț, dărînd suma de 500 cor. Bravo!

La concursul nereușit al aviatorilor maghiari de pe cîmpia Rákos lîngă Budapesta, aviatorul nostru Vlaicu a luat parte numai ca spectator.

Mercuri s'a inaugurat în mod sărbătorec al treilea tîrg de țară la Căcova, luînd parte în fruntea notabililor și deputatul cercului Dr. Iosif Siegescu.

Luni a fost înmormîntată aici Ana Băteală, mama simpaticului funcționar Ion Băteală. Odihniască în pace!

Aviatorul francez Audemar a zburat cu un aeroplan, sistem Bleriot, dela Paris la Berlin în curs de o zi și jumătate.

Un nou incendiu de petrol la Moreni. Un mort și cinci răniți. Fără mijloace de localizare, focul continuă cu o furie însăpîmîntătoare.

La Paris a fost condamnat la moarte un copil de 13 ani, pentru omor premeditat.

Bibliografie.

De vorbă cu sătenii. Gînduri și îndemnuri. De Alexandru Lupeanu. Cluj, Editura și tiparul Tipografiei „Carmen” Petru P. Barițiu, 1912. Pagini 140. Prețul 70 fileri cu porto cu tot. Cărticica aceasta, care a ieșit acum de sub tipar, vrea să fie o unealtă a luminării celor mulți. Cuprinde o seamă de îndemnuri foarte potrivite pentru săteni. Gînduri și povești actuale prinse în bucăți ușoare, în povestiri ici-colo, cari se vor citi cu plăcere. E vorba aici despre Carte și foloasele ei, despre îndemnurile firii, despre lege, apoi învățătură despre Barițiu, Cuza Vodă, Basarabia, Stroiescu, Fapta bună, Credința, Curățenie, Cruțare, America și altele. Limba e pe înțelesul tuturor, dar ținută în aceeași vreme la înălțime literară. Autorul, Alexandru Lupeanu (Melin), e unul dintre buni mînuitori ai penii din generația tinăra. E cunoscut de cititorii revistelor și gazetelor noastre. Cărticica cuprinde nouă coale de tipar și e, relativ, cea mai ieftină carte apărută decurînd la noi. De vînzare la Tipografia „Carmen”, în Cluj (Kolozs-vár), Str. Ferencz József 58, și la toate librăriile românești. Prețul 70 fileri cu porto cu tot.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Aviz.

Tuturor interesaților am onoare a le aduce la cunoștință, că cu 1 l. c. am primit conducerea dela asociația internațională de ajutorare „Salvator”. Rugînd colaboratorii din trecut a mă sprijini și în viitor, atrag atențiunea asupra anunțului din nunnărul prezent, pag. 4.

Eugen C. Piposiu
director.

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe baza incuviințării Venerabilului Conzistoriu diecezan dto 25 Iulie 1912 Nr. 5602 E. se escrie licitațiune minuendă:

1. pentru renovarea exteriorului sf. Bisericii, învălirea acoperișului cu tînichia de fer zincuit, văpsirea ușilor, ferestrelor etc...

2. pentru demolarea zidului vechi și construirea unui gard nou în jurul sf. bisericii.

Prețul de exclamare ad 1: 3991 cor. 48 fil, ad 2: 2803 cor. 90 fil.

Licitațiunea se va ține Luni la 27 August (9 Septembrie) a. c. dim. la 1/211 ore, — în sala școlii din localitate.

Doritorii de a întreprinde aceste lucrări să se prezinte în ziua și ora numită la locul destinat, avînd a depune înainte de licitațiune vadiul de 10% din prețul de exclamare în bani gata ori în hîrtii de valoare, care vadiu se va preda după colaudare înapoi întreprinzătorului.

Întreprinzătorul va avea să rebonifice comunei bisericesti spesele avute cu planul și specificațiunea de spese, supoartă spesele contractului, timbrele etc.

Contractul încheiat pentru întreprinzător devine obligator îndată după subscriere, ear pentru comuna bisericescă numai după aprobarea comitetului parohial, care își susține dreptul a preda lucrul orăruia dintre licitanți.

Specificarea, planul, se pot vedea în orice zi la oficiul parohial din localitate.

Vrăniuț (Felsővárany) la 6/19 August 1912.

Simeon Bartolomei, Arcadie Giulan,
adm. paroh. președinte al com. par.

Cea mai bună hîrtie pentru țigaret Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la

IGNAZ FELDMANN în Oravița.

Se capătă în toate prăvăliile mai bune.

„SALVATOR”

asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

unica asociație

care solvește ajutorul asigurat fără nicio de-tragere, fie grupa complectă ori ba. Solvește deja după 2 luni de membie 25%, după 3 luni de membie 50% și după 4 luni de membie 75% din ajutorul asigurat; ear deja după 5 luni de membie — capitalul întreg.

Atestat medical nu se recere.

De membru se primește orcare persoană în etae de 15—80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1—6000 coroane. Taxa de înscriere: 6—16 coroane. Taxa anuală de membie: 4 coroane. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2—6 coroane „SALVATOR”

unica asociație

care din venitul curat anual împarte 25% între membri; ear alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale culturale și umanitare.

Polite în limba română.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit și franco.

Agentii harnici acceptăm în tot locul.

Primim și membri, carii ar fi deja înscriși la alte asociații.

„SALVATOR”

asociație internațională de ajutorare.

Representanța generală pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár) Iosefin, str. domnească (Uri-u.) nr. 2, etaj I. (Calea gării).

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebun-tate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă ame-ricană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpu-nului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sint pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

In Brutăria (Pităria) lui MARTIN MOGOȘ din Biserica-albă

care este întocmită după recerînțele cele mai moderne și mai practice ca în orașe capi-tale, și în care se gătesc

franzele și cornuri fine de lux

se primesc 2—3 ucenici (șăgîrți) pe lingă condițiuni favorabile și tocmeală potrivită cu părinții sau cu tuturorii acelor.

Doritorii de a intra la învățămînt să se adreseze către susnumitul în Biserica-albă (Fehértemplom).

O mare ospătărie

în mijlocul orașului **Biserică-albă** (Fehértem-plom), cu 6 chilii de pasageri, șopron mare, grajd, grădină și alte clădiri, cutot cu inventar, e din pricina altei întreprinderi de vinzare în condiții favorabile. Prețul de vinzare: cor. 42.000, de plată momentană numai 20.000 cor.

Foarte avantajos pentru ospătari și negus-tori. A se întreba la Firma **M. Becker și fiul**, unde se capătă în orice cantitate: vin alb și roșu, rachiu de loze, de prună, rom și tot felul de liceururi cu prețuri absolut solide.

Albert Jancsus

primind prăvalia lui

G. Ivaskovits din strada principală

„La mîța neagră”

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cîrpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Co-mandele pentru cei din jurul Oraviții încă se efeptuesc cu promptitudine.

Casa de locuit

delîngă casa Jianu în Oravița-montană e ze vînzare din mîna liberă. A se întreba la administrația noastră.

Asigurați-vă la banca noastră, „Transsylvania”

reprezentată prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea!

La Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

toffelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

Farmacia „La vulturul negru”

(Apoteca bătrînă)

ORAVIȚA

Fondată la anul 1797.
Proprietatea Knoblauch din 1817.

— Telefon Nr. 59. —



Roma 1911.

Paris 1911, medalia de aur.

Spiritul Mentholos — Knoblauch

preparat al farmaciei „La vulturul negru” din Oravița, prețul dela 40 fil. pînă la 2 cor.

Kremă de lilie americană	à Cor.	1.—
Pudră de lilie americană, albă, roză și crème	” ”	1.20
Săpun de lilie americană	” ”	—70
Picături pentru dinți	” ”	1.—
Picături chineze pentru dinți	” ”	70.—
Esență de liqueur, rom, preparat Knoblauch,	Litru à 20 fil.	
Bomboane pentru tusa	à 20—60 ”	
Esență de mușchi izlandeze specialitate engleză	à Cor.	1—1.50
” ” ” ” pentru reuma	à Cor.	1.—

Leac împotriva panglcei (limbricul mare).

Mare depozit de articole de gumă, pentru bărbați și femei, legături pentru soboriți dela fabrice de primul rang indigene și străine.

Ceiece nu s'ar găsi în depozit se câștigă prompt în 2—3 zile fără nicio cheltuială. Comandele dela 6 coroane însus se trimit gratuit.

Parfumerie și preparate cozmice, cremă pentru obraz, săpunuri și alte specialități ale farmaciei se capătă la

„Apotecăria bătrînă” a lui Max de Knoblauch în Oravița
în ulița mare, peste drum de otelul „Coroana”.